

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2004. gada 15. jūlijā *

Lieta C-459/02

par lūgumu, ko Tiesai atbilstoši EK līguma 234. pantam iesniedza *Cour de cassation* (Luksemburga) nolūkā saņemt prāvā, kuru iztiesā šī tiesa, starp

Willy Gerekens,

Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Procola

un

Luksemburgas Lielhercogisti

prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt Kopienas tiesību tiesiskās drošības un retroaktivitātes aizlieguma vispārējos principus attiecībā uz valsts tiesību normām par kvotām piena ražošanas sektorā, kas pieņemtas iepriekš spēkā esošo valsts tiesību normu aizstāšanai, kuras Eiropas Kopienų tiesa atzinusi par diskriminējošām un kuras ļauj ar atpakaļejošu spēku sodīt par šo kvotu pārsniegšanu, ja tās

* Tiesvedības valoda — franču.

pārsniegtas pēc tam, kad spēkā stājusies Padomes 1984. gada 31. marta Regula (EEK) Nr. 856/84, kas groza Regulu (EEK) Nr. 804/68 par kopējā piena un piena produktu tirgus organizēšanu (OV L 90, 10. lpp.), un Padomes Regula (EEK) Nr. 857/84, kas nosaka vispārējos noteikumus Regulas (EEK) Nr. 804/68 5.c pantā minētās nodevas piemērošanai piena un piena produktu sektorā (OV L 90, 13. lpp.), taču atbilstoši aizstātajās valsts tiesību normās noteiktajam.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši R. Šintgens [*R. Schintgen*] un N. Kolnerika [*N. Colneric*] (referente),

ģenerālvokāts D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

izvērtējusi rakstveida apsvērumus, ko iesniedza:

— V. Gerekensa [*W. Gerekens*] un *l'association agricole la promotion de la commercialisation laitière Procola* vārdā — F. Etringers [*F. Entringer*], advokāts,

— Luksemburgas Lielhercogistes vārdā — F. Hofšteters [*F. Hoffstetter*], pilnvarotais pārstāvis, kam palīdz Ž. Pirē [*G. Pierret*], advokāts,

— Eiropas Kopienų Komisijas vārdā — G. Beršeids [*G. Berscheid*] un K. Katabriga [*C. Cattabriga*], pilnvarotie pārstāvji,

ņemot vērā tiesneses referentes ziņojumu,

ņemot vērā lēmumu, kas pieņemts pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas, izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar 2002. gada 14. novembra spriedumu, ko Tiesa saņēmusi 2002. gada 19. decembrī, *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] EK līguma 234. panta kārtībā ir iesniegusi prejudiciālu jautājumu par tiesiskās drošības un retroaktivitātes aizlieguma vispārējo principu interpretāciju saistībā ar valsts tiesību normām par piena produktu kvotām, kas aizstāj šīs darbības iepriekš regulējušās valsts tiesību normas, kuras Tiesa ir atzinusi par diskriminējošām un kuras atļauj ar atpakaļejošu spēku uzlikt maksājumu, kas veicams par intervences kvotu pārsniegšanu pēc tam, kad spēkā stājušies Padomes 1984. gada 31. marta Regula (EEK) Nr. 856/84, kas groza Regulu (EEK) Nr. 804/68 par kopējā piena un piena produktu tirgus organizēšanu (OV L 90, 10. lpp.), un Padomes 1984. gada 31. marta Regula (EEK) Nr. 857/84, kas nosaka vispārējos noteikumus Regulas (EEK) Nr. 804/68 5.c pantā minētās nodevas piemērošanai piena un piena produktu sektorā (OV L 90, 13. lpp.), taču atbilstoši aizstātajās valsts tiesību normās noteiktajam.

- 2 Šie jautājumi radušies strīdā starp piena ražotāju Villiju Gerekensu [*Willy Gerekens*] un *l'association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Procola* (turpmāk tekstā — *Procola*), no vienas puses, un Luksemburgas Lielhercogisti, no otras puses, par zaudējumiem, ko valsts ir radījusi Villijam Gerekensam, nepareizi piemērojot Kopienas tiesību normas par papildu nodevu par pienu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

- 3 Regulas Nr. 856/84 un Nr. 857/84, sākot ar 1984. gada 1. aprīli, ievieša papildu nodevu par govs piena daudzumu, kas piegādāts, pārsniedzot paredzēto referenes daudzumu, kurš nosakāms katram ražotājam vai piegādātājam konkrētajai dalībvalstij kopējā garantētā daudzuma ietvaros. Ar papildu nodevu neapliekamais referenes daudzums atkarībā no attiecīgās dalībvalsts izvēlētās aprēķināšanas metodes atbilda tādām piena vai piena ekvivalentu daudzumam, ko ražotājs piegādājis vai ko pienotava uzpirkusi referenes gada ietvaros.
- 4 Padomes 1968. gada 27. jūnija Regulas (EEK) Nr. 804/68 par kopējā piena un piena produktu tirgus organizēšanu (OV L 148, 13. lpp.) 5. panta 1. punkta 2. apakšpunkts ar Regulas Nr. 856/84 izdarītajiem grozījumiem (turpmāk tekstā — Regula Nr. 804/68) nosaka:

“[..]

Maksājumu sistēma īstenojama visos dalībvalstu teritoriju reģionos, atbilstoši vienai no sekojošām metodēm:

Metode A

- Katram piena ražotājam ir jāveic maksājums par tādu piena un/vai piena ekvivalentu daudzumu, ko viņš piegādājis uzpircējam un kas attiecīgajā divpadsmit mēnešu periodā ir pārsniedzis nosakāmo references daudzumu.

Metode B

- Katram piena vai citu piena produktu uzpircējam ir jāveic maksājums par tādu piena vai piena ekvivalentu daudzumu, ko viņam piegādājis ražotājs, un kas attiecīgajā divpadsmit mēnešu periodā ir pārsniedzis nosakāmo references daudzumu.
- Uzpircējam, kam ir jāveic maksājums, ir, izmantojot cenu, ko tas maksā ražotājiem par produkciju, jāliek ražotājam, kas palielinājis savu piegādes apjomu, segt maksājuma daļu proporcionāli tam, kāda ir konkrētā ražotāja daļa produkcijas apjomā, par kādu pārsniegts piešķirtais references daudzums.”

5 Regulas Nr. 857/84 2. pants nosaka:

“1. Regulas (EEK) Nr. 804/68 5. panta 1. punktā paredzētajam references daudzumam ir jāatbilst piena vai piena ekvivalentu daudzumam, ko ražotājs ir

piegādājis 1981. kalendārajā gadā (metode A), vai piena vai piena ekvivalentu daudzumam, ko uzpircējs ir uzpircis 1981. kalendārajā gadā (metode B), kam pieskaitīts 1 %.

2. Tomēr dalībvalstis var paredzēt, ka 1. punktā minētais references daudzums to teritorijā atbilst piena vai piena ekvivalentu daudzumam, kas piegādāts vai iepirkts 1982. vai 1983. kalendārā gada ietvaros un kas izsvērts ar noteikto procentuālo daļu, lai nepārsniegtu Regulas Nr. 804/68 5.c pantā paredzēto garantēto daudzumu. Šo procentuālo daļu var mainīt: atkarībā no piegādes apjoma, ko veic noteiktas personu kategorijas, kam jāveic maksājumi; atkarībā no tendencēm piegādēs noteiktos reģionos laika posmā no 1981. līdz 1983. gadam; vai atkarībā no tendencēm piegādēs, ko veikušas noteiktas personu kategorijas, kam šajā periodā ir jāveic maksājumi atbilstoši Regulas (EEK) Nr. 804/68 30. pantā paredzētajiem noteikumiem.

3. Dalībvalstis var mainīt 1. un 2. punktā minēto procentuālo daļu, lai nodrošinātu 3. un 4. panta piemērošanu.” [Neoficiāls tulkojums]

6 Tās pašas regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 2. punkts paredz:

“1. Lai īstenotu piena ražošanas pārstrukturizāciju dalībvalsts vai reģionālā līmenī vai savākšanas apgabala līmenī, dalībvalstis saistībā ar A un B metožu izmantošanu:

a) var ražotājiem, kuri uzņemas saistības pilnīgi pārtraukt piena ražošanu, piešķirt kompensāciju, kas izmaksājama, veicot vienu vai vairākus gadskārtējus maksājumus;

[..]

2. Ja nepieciešams, šādi iegūts neizlietotais references daudzums pievienojams 5. pantā minētajām rezervēm.” [Neoficiāls tulkojums]

- 7 Komisijas 1984. gada 16. maija Regulas (EEK) Nr. 1371/84, kas nosaka sīki izstrādātu kārtību, kādā uzliedzama Regulas (EEK) Nr. 804/68 5.c pantā minētā papildu nodeva (OV L 132, 11. lpp.), 6. panta 1. punkta d) apakšpunkts paredz:

“1. Ja tiek izmantota B metode, uzpircēja references daudzums maināms, ņemot vērā:

[..]

- d) Regulas (EEK) Nr. 857/84 7. panta 2. punktā paredzētās pārmaiņas, tajā skaitā gadījumus, kad ražotājs pāriet no viena uzpircēja pie cita.” [Neoficiāls tulkojums]

Valsts tiesiskais regulējums

- 8 Ciktāl tas attiecas uz piemērošanas pirmo laika posmu no 1984. gada 1. aprīļa līdz 1985. gada 31. martam, Kopienas tiesību normas Luksemburgā ir īstenotas ar Lielhercogistes 1984. gada 3. oktobra noteikumiem “Par kārtību, kādā Luksemburgas

Lielhercogistē piemērojama papildu nodeva par pienu” (*Mémorial 1984*, 1486. lpp., turpmāk tekstā — “Lielhercogistes 1984. gada noteikumi”), un attiecībā uz turpmākajiem periodiem — ar tāda paša nosaukuma Lielhercogistes 1985. gada 12. novembra noteikumiem (*Mémorial 1985*, 1256. lpp., turpmāk tekstā — “Lielhercogistes 1985. gada noteikumi”).

- 9 No divām iespējamām metodēm atbilstoši Regulas Nr. 804/68 5. pantam Luksemburgas Lielhercogiste bija izvēlējusies B metodi.

- 10 Atbilstoši Regulas Nr. 857/84 2. panta 1. punktam minētā dalībvalsts par references gadu bija izvēlējusies 1981. gadu. Tad šādā veidā noteiktais references daudzums tika svērts, izmantojot attiecīgus koeficientus, kas savukārt ņēma vērā tendences dažādu uzpircēju piegādes apjomā laika posmā no 1981. līdz 1983. gadam, salīdzinot ar piegādes vidusmēra tendencēm Luksemburgā.

- 11 Saskaņā ar Luksemburgas tiesību normām, ražotājiem brīvprātīgi pārtraucot ražošanu neizmantotais individuālais references daudzums bija pārnesams pienotavām, kas bija uzskatāmas par uzpircēju, nevis ieskaitāms dalībvalsts rezervēs, kaut arī attiecībā uz B metodi Regulas Nr. 857/84 7. panta 2. punkts, lasot to kopā ar Regulas Nr. 1371/84 6. panta 1. punkta d) apakšpunktu un Regulas Nr. 857/84 4. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 4. panta 2. punktu, šādu iespēju neparedzēja.

- 12 Attiecībā uz šīm normām (turpmāk tekstā — “iepriekš spēkā esošais regulējums”) Tiesa savā 1986. gada 25. novembra spriedumā apvienotajās lietās 201/85 un 202/85 *Klensch* un citi (*Recueil 1986*, 3477. lpp.) nosprieda:

- “1) Līguma 40. panta 3. punktā noteiktais diskriminācijas aizliegums iestājas pret to, ka dalībvalsts atbilstoši Padomes 1984. gada 31. marta Regulas Nr. 857/84 2. pantam par references gadu izvēlas 1981. gadu, ja šajā valstī pastāvošu īpašu tirgus apstākļu dēļ šādas izvēles īstenošana tās teritorijā izraisa ražotāju savstarpēju diskrimināciju Kopienas ietvaros.
- 2) Padomes 1984. gada 31. marta Regulas Nr. 857/84 2. pants, izņemot šajos noteikumos tieši paredzētus gadījumus, iestājas pret to, ka dalībvalsts, kura atbilstoši šai normai par references gadu ir izvēlējusies 1981. gadu, nosaka uzpircēju references daudzumu, izsverot šo uzpircēju 1981. gadā iepirkto piena daudzumu ar procentuālo daļu, kas mainās atkarībā no noteiktu personu kategoriju, kam jāveic maksājums, veiktās piegādes apjoma.
- 3) Padomes 1984. gada 31. marta Regula Nr. 857/84 iestājas pret to, ka dalībvalsts, kura izvēlējusies B metodi, ražošanu pārtraukuša ražotāja individuālo references daudzumu pievieno tā uzpircēja references daudzumam, kuram šis ražotājs piegādājis pienu laikā, kad pārtrauca ražošanu, un nepievieno to dalībvalsts rezervēm.”
- 13 Sekojot spriedumam lietā *Klensch u. c., Conseil d'État* [Valsts padome] (Luksemburga) ar savu 1987. gada 26. februāra spriedumu atcēla ministrijas lēmumus, ar ko noteica individuālas kvotas uz dalībvalsts tiesību normu pamata, visās lietās, kas bija tās izskatīšanā.
- 14 Kas attiecas uz tiesību normām, Lielhercogistes 1985. gada noteikumi un citas agrākas normas tika atceltas ar 17. pantu Lielhercogistes 1987. gada 7. jūlija noteikumos “Par kārtību, kādā Luksemburgas Lielhercogistē piemērojama papildu

nodeva par pienu" (*Mémorial 1987*, 850. lpp., turpmāk tekstā — "Lielhercogistes 1987. gada noteikumi"), ar ko ievieša jaunu nodevas piemērošanas kārtību (turpmāk tekstā — "jaunais regulējums").

- 15 1987. gada 7. jūlija noteikumiem "Par kārtību, kādā Luksemburgas Lielhercogistē piemērojama papildu nodeva par pienu" ar 1987. gada 27. augusta likumu tika piešķirts atpakaļejošs spēks, attiecinot tos uz piena gadiem pirms 1987./1988. gada (*Mémorial 1987*, 1698. lpp.). Šī likuma vienīgais pants nosaka, ka minētie noteikumi ir attiecināmi uz 12 mēnešiem, kad piemērojama papildu nodeva par pienu, attiecīgi, sākot ar 1984. gada 2. aprīli, 1985. gada 1. aprīli un 1986. gada 1. aprīli, un paredz jaunu references daudzuma sadales kārtību saskaņā ar šiem noteikumiem.
- 16 Lielhercogistes 1987. gada noteikumu 1. pants patur spēkā Luksemburgas valsts pārvaldes iestāžu iepriekš izdarīto izvēli, proti, B metodes izmantošanu. Tomēr, saskaņā ar šo noteikumu 3. panta 1. punktu, izvēlētais references gads vairs nav 1981., bet gan 1983. gads, attiecībā uz kuru references daudzums ir samazināts par procentuālo daļu, kas atspoguļo divu elementu summu, no kuriem viens tiek noteikts, ņemot vērā konkrētā ražotāja uzpircējam piegādāto piena daudzumu 1983. gadā, bet otrs tiek aprēķināts saskaņā ar šajā gadā notikušo pieaugumu piena piegādē, salīdzinot ar daudzumu, ko tie paši uzņēmēji piegādājuši 1981. gadā. Noteikumi vairs neparedz, ka ražotāju, kas brīvprātīgi pārtrauc ražošanu, individuālais references daudzums piešķirams šo daudzumu uzpircējiem.
- 17 Pēc jauno noteikumu ieviešanas Luksemburgas Lauksaimniecības ministrija noteica kvotas uzpircējiem katram piena gadam, sākot ar 1984. gada 2. aprīli. Luksemburgas valsts pārvaldes iestādes nevienam ražotājam, uz kuru attiecās šīs normas, neuzlika ierobežojumus, kas būtu bijuši stingrāki par Lielhercogistes 1984. gada noteikumos un Lielhercogistes 1985. gada noteikumos paredzētajiem. Tika piemēroti vislabvēlīgākie noteikumi.

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

- 18 Gerekenss ir viens no 64 Luksemburgas piena ražotājiem, kuri ir saistīti ar *Procola* un kam bija jāmaksā papildu nodeva par piena piegādēm 1985./1986. un 1986./1987. gadā. Atbilstoši vēstulei, ko *Procola* 1988. gada 15. martā saņēmusi no Luksemburgas Lauksaimniecības ministrijas, saskaņā ar iepriekš spēkā esošo regulējumu Gerekensam būtu bijis jāmaksā LUF 297 298, taču saskaņā ar jauno regulējumu veicamais maksājums bija LUF 114 860. Balstoties uz vislielākās labvēlības principu, priekšroka tika dota otrai minētajai summai, taču to palielināja par LUF 14 334, aprēķinot likumā paredzētos procentus. Gerekenss un *Procola* lūdza, lai Luksemburgas valsts šo summu atlīdzinātu, atsaucoties uz to, ka valsts tiesību normām prettiesiskā kārtā ir piešķirts atpakaļejošs spēks. Šīs prasības pamatā ar kaitējums, kas — kā norāda prasītāji — viņiem ir nodarīts tāpēc, ka minētā valsts ir pieļāvusi kļūdas valsts tiesiskajā regulējumā un piemērojot Kopienas tiesību normas par papildu nodevu par pienu.
- 19 Gerekensa un *Procola* prasība tika noraidīta gan pirmās instances tiesā, gan apelācijas instancē, un tie iesniedza sūdzību *Cour de cassation*.
- 20 Uzskatot, ka izskatāmais strīds skar ar Kopienas tiesību interpretāciju saistītu jautājumu, par ko vēl nav sniegts prejudiciālais nolēmums līdzīgā lietā, *Cour de cassation* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Kopienas tiesību tiesiskās drošības un retroaktivitātes aizlieguma vispārējie principi, ciktāl tas skar Kopienas tiesību normu, kas paredz Padomes 1984. gada 31. marta Regulā (EEK) Nr. 856/84, kas groza Regulu (EEK) Nr. 804/68 par kopējā piena un piena produktu tirgus organizēšanu [...], un Padomes 1984. gada 31. marta

Regulā Nr. 857/84, kas nosaka vispārējos noteikumus Regulas Nr. 804/68 5.c pantā minētās nodevas piemērošanai piena un piena produktu sektorā [..], noteiktām kvotām līdzīgas ražošanas kvotas, iestājas pret to, ka dalībvalsts iepriekš spēkā esošās valsts tiesību normas, kuras Eiropas Kopienų Tiesa ir atzinusi par diskriminējošām, aizstāj, pieņemot normas, kas ļauj ar atpakaļejošu spēku sodīt par ražošanas kvotu pārsniegšanu, ja kvotas noteiktas pēc Kopienų tiesību normu stāšanās spēkā, taču atbilstoši aizstātajām valsts tiesību normām?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 21 Prasības, kas izriet no Kopienų tiesību sistēmā atzītiem vispārējiem tiesību principiem, ir saistošas arī dalībvalstīm, kad tās ievieš Eiropas Kopienų tiesību regulējumu.
- 22 Šie vispārējie principi ietver tiesiskās drošības principu (skat. 2004. gada 13. janvāra spriedumu lietā *C-453/00 Kühne & Heitz, Recueil 2004*, I-837. lpp., 24. punkts).
- 23 Lai gan principā tiesisko situāciju drošības princips iestājas pret to, ka Kopienų tiesību akta piemērojamība laikā tiek noteikta ar brīdi pirms tā publicēšanas, izņēmuma kārtā ir pieļaujams pretējais, ja to prasa tādējādi sasniedzamais mērķis un ja pienācīgi tiek ievērota iesaistīto personu tiesiskā palāvība (skat. 1991. gada 21. februāra spriedumu apvienotajās lietās *C-143/88 un C-92/89 Zuckerfabrik Süderdithmarschen un Zuckerfabrik Soest, Recueil 1991*, I-415. lpp., 49. punkts, kā arī 2001. gada 22. novembra spriedumu lietā *Nīderlande/Padome, Recueil 2001*, I-8763. lpp., 151. punkts).

- 24 Līdzīgi arī valsts tiesības, kas piemērojamas ar atpakaļejošu spēku, nepārkāpj tiesiskās paļāvības principu, ja to prasa sasniedzamais mērķis un ja tiek pienācīgi ņemta vērā iesaistīto personu tiesiskā paļāvība.
- 25 Pamata lietā apskatāmo valsts tiesību normu mērķis ir ieviest kārtību, kādā iekasējama papildu nodeva par pienu saskaņā ar pienākumu, ko dalībvalstīm uzliek Regulas Nr 804/68 5. panta 1. punkts. Šis kārtības mērķis ir — ierobežojot piena ražošanas apjomu, atjaunot līdzsvaru starp pieprasījumu un piedāvājumu piena tirgū, ko raksturo strukturāls pārpalikums (skat., jo īpaši, 1988. gada 17. maija spriedumu lietā 84/87 *Erpelding, Recueil 1988*, 2647. lpp., 26. punkts). Normu mērķi ir iespējams sasniegt vienīgi tad, ja vērā tiek ņemts viss daudzums, kas, iespaidojot pieprasījumu un piedāvājumu, saražots un vienā vai otrā veidā laists tirgū, sākot ar pirmo 12 mēnešu periodu, ko skaita no 1984. gada 1. aprīļa.
- 26 Tāpēc dalībvalsts neizpildītu šo mērķi pilnībā un apdraudētu papildu nodevas par pienu piemērošanas kārtības efektivitāti, ja tā neaizstātu savas valsts tiesības, kas izrādījušās neatbilstošas Kopienu tiesībām, ar jaunu tiesisko regulējumu, kas stājas spēkā ar atpakaļejošu datumu. No pienākuma īstenot regulas, kas ievieša kārtību, kādā iekasējama papildu nodeva par pienu, nav pieļaujami izņēmumi, jo šīs regulas ir saistošas no to spēkā stāšanās brīža.
- 27 Līdz ar to mērķis, kura īstenošanai pieņemtas valsts tiesību normas, kā, piemēram, pamata prāvā aplūkotās, prasa, lai nolūkā pareizi un efektīgi īstenot kārtību, kādā iekasējama papildu nodeva par pienu, šī kārtība būtu piemērojama ar atpakaļejošu spēku.
- 28 Kas attiecas uz iespējamu iesaistīto personu tiesiskās paļāvības pārkāpumu, ir jāatceras, ka ikviens tirgotājs, kam institūcija devusi iemeslu pamatotām cerībām,

var atsaukties uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu (1997. gada 15. aprīļa spriedums lietā C-22/94 *Irish Farmers Association* u. c., *Recueil 1997*, I-1809. lpp., 25. punkts).

- 29 Tiesiskās palāvības principu attiecībā uz noteiktām tiesību normām var izmantot vienīgi tiktāl, cik varas iestādes pirms tam ir izveidojušas apstākļus, kas var radīt tiesisko palāvību (šajā sakarā skat. 2002. gada 15. janvāra spriedumu lietā C-179/00 *Weidacher*, *Recueil 2002*, I-501. lpp., 31. punkts). Bez tam, ja piesardzīgs un saprātīgs tirgus dalībnieks būtu varējis paredzēt savas intereses iespaidojoša Kopienas tiesību pasākuma pieņemšanu, pasākuma īstenošanas gadījumā viņš nav tiesīgs atsaukties uz šo principu (šajā sakarā skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Irish Farmers Association* u. c. 25. punktu).
- 30 Šajā gadījumā prasītāji neatsaucas uz palaušanos, ka Lielhercogistes 1984. gada noteikumi vai 1985. gada noteikumi paliks spēkā pastāvīgi. Prasītāji atsaucas vienīgi uz savu palaušanos, ka jaunajiem noteikumiem nebūs atpakaļejoša spēka.
- 31 Taču šo tiesību normu izstrādes vēsturē, kā paši prasītāji to ir izklāstījuši Tiesai iesniegtajos apsvērumos, nav nekā tāda, kas liktu secināt, ka tirgus dalībniekiem būtu varējusi rasties tiesiska palāvība, ka valsts tiesību normas, kas pieņemtas, lai īstenotu Kopienas kārtību papildu nodevas par pienu iekasēšanai, neaptvers laika periodu no 1984. gada 1. aprīļa līdz Lielhercogistes 1987. gada noteikumu spēkā stāšanās datumam.
- 32 No šiem apsvērumiem ir skaidrs, ka kompetentās valsts iestādes nav ļāvušas rasties ne mazākajām šaubām par to, ka Lielhercogistes 1984. gada noteikumi un 1985. gada noteikumi tiks aizstāti ar jaunu tiesisko regulējumu, kam būs atpakaļejošs spēks. Valsts limenī vienīgi ir norisinājušās diskusijas par to, kā atpakaļejošais spēks īstenojams praksē, lai tas nebūtu pretrunā Luksemburgas tiesībām.

- 33 Tādējādi tirgus dalībniekiem, tādiem kā prasītājs pamata lietā, bija jāparedz, ka 1987. gada noteikumi tiks īstenoti ar atpakaļejošu spēku. Bez tam tie būtu varējuši paredzēt šāda pasākuma pieņemšanu, ievērojot ražošanas pārpalikumu saglabāšanas piena tirgū un dalībvalstīm uzlikto pienākumu ieviest kārtību, kādā iekasējama papildu nodeva par pienu ar tās spēkā stāšanās brīdi 1984. gada 1. aprīli. Tāpēc no Regulu Nr. 856/84 un Nr. 857/84 spēkā stāšanās brīža tiem nebija pamata cerēt, ka ražotājiem nepiemēros papildu nodevu, ar ko apliekams govju piens, kas saražots, pārsniedzot šiem ražotājiem piešķirtās kvotas.
- 34 Tāpat 1987. gada Lielhercogistes noteikumu atpakaļejošo spēku neskar prasītāju pamata lietā minētie argumenti, saskaņā ar kuriem no ekonomikas viedokļa papildu nodevai ir tāds pats rezultāts kā soda pasākumam, ciktāl tādējādi piešķirtās kvotas pārsniegušie ražotāji tiek sodīti tieši proporcionāli kvotas pārsniegumam.
- 35 Princips, ka soda pasākumiem nevar būt atpakaļejošs spēks, patiešām ir dalībvalstu tiesību sistēmām kopējs princips, kas ietverts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7. panta 1. daļā kā pamattiesības, kas ietilpst vispārējos tiesību principos, kuru ievērošanu nodrošina Eiropas Kopienų Tiesa (1984. gada 10. jūlija spriedums lietā 63/83 *Kirk*, *Recueil 1984*, 2689. lpp., 22. punkts, kā arī 1990. gada spriedums lietā C-331/88 *Fedesa* u. c., *Recueil 1990*, I-4023. lpp., 42. punkts).
- 36 Tomēr Tiesas praksē ir norādīts, ka papildu nodeva nav uzskatāma par Komisijas 1993. gada 9. marta Regulas (EEK) Nr. 536/93, kas nosaka sīki izstrādātus noteikumus kārtībai, kādā iekasējama papildu nodeva par pienu un piena produktiem (OV 1993, L 57, 12. lpp.), 3. un 4. pantā paredzētajiem noteikumiem līdzvērtīgu soda pasākumu (skat. 2004. gada 25. marta spriedumu apvienotajās lietās C-231/00, C-303/00 un C-451/00 *Cooperativa Lattepiù* u. c., *Recueil*, I-2869. lpp., 74. punkts, kā arī spriedumu apvienotajās lietās C-480/00 līdz C-482/00, C-484/00, C-489/00 līdz C-491/00 un C-497/00 līdz C-499/00 *Azienda Agricola Ettore Ribaldi* u. c., *Recueil*, I-2943. lpp., 58. punkts).

37 Papildu nodeva par pienu ir pielīdzināma ierobežojumam, kas rodas, realizējot tirgus politiku vai struktūrpolitiku. Tā ir uzskatāma par intervenci, kas tiek īstenota, lai stabilizētu lauksaimniecības tirgus, un ir izmantojama, lai segtu izdevumus piena sektorā. No tā ir jāsecina, ka līdz ar tās acīmredzamo mērķi — nodrošināt, lai piena ražotāji ievērotu tiem paredzētos references daudzumus — papildu nodevai ir arī ekonomisks mērķis, ciktāl ir iecerēts, ka tas Kopienai ienesīs nepieciešamos līdzekļus, lai atbrīvotos no piena, ko ražotāji saražojusi, pārsniedzot tiem piešķirtās kvotas (skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Cooperativa Lattepiù* u. c. 74. un 75. punktu, kā arī sprieduma lietā *Azienda Agricola Ettore Ribaldi* u. c. 58. un 59. punktu).

38 No visa iepriekš minētā ir secināms, ka uz Tiesai uzdoto jautājumu ir jāatbild šādi: ciktāl tas skar Kopienas tiesību normu piemērošanu, kuras iedibina Regulu Nr. 856/84 un Nr. 857/84 noteiktām kvotām līdzīgas ražošanas kvotas, Kopienas tiesību tiesiskās drošības un retroaktivitātes aizlieguma vispārējie principi neiestājas pret to, ka dalībvalsts, aizstājot tiesību normas, ko Tiesa atzinusi par diskriminējošām, pieņem jaunas tiesību normas, kas ļauj ar atpakaļejošu spēku sodīt par ražošanas kvotu pārsniegšanu, kuras noteiktas pēc šo noteikumu stāšanās spēkā, taču atbilstoši aizstātajām valsts tiesību normām.

Par tiesāšanās izdevumiem

39 Tiesāšanās izdevumi, kas radušies Luksemburgas valdībai un Komisijai, kuras iesniedza apsvērumus Tiesai, nav atlīdzināmi. Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu

TIESA (trešā palāta),

atbildot uz jautājumiem, ko tai ar 2002. gada 14. novembra rīkojumu iesniedza *Cour de cassation*, nosprīdž:

Kopienas tiesību tiesiskās drošības un retroaktivitātes aizlieguma vispārējie principi, ciktāl tas skar Kopienas tiesību normu piemērošanu, kuras paredz ar Padomes 1984. gada 31. marta Regulu (EEK) Nr. 856/84, kas groza (EEK) Regulu Nr. 804/68 par kopējā piena un piena produktu tirgus organizēšanu, un Padomes 1984. gada 31. marta Regulu Nr. 857/84, kas nosaka vispārējos noteikumus Regulas Nr. 804/68 5.c pantā minētās nodevas piemērošanai piena un piena produktu sektorā, ieviestām kvotām līdzīgas ražošanas kvotas, neiestājas pret to, ka dalībvalsts, aizstājot savas iepriekš spēkā esošās tiesību normas, kuras Eiropas Kopienas tiesa atzinusi par diskriminējošām, pieņem jaunas normas, kas ļauj ar atpakaļejošu spēku sodīt par ražošanas kvotu pārsniegšanu, kuras noteiktas pēc Kopienas tiesību normu stāšanās spēkā, taču atbilstoši aizstātajām valsts tiesību normām.

Rosas

Schintgen

Colneric

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2004. gada 15. jūlijā.

Sekretārs

Trešās palātas priekšsēdētājs

R. Grass

A. Rosas